

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

NARKBHUTPARITAT JOURNAL

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2564 Vol. 13 No. 2 May - August 2021

Received: October 10, 2020

Revised: July 11, 2021

Accepted: August 19, 2021

การศึกษาผ้าบาติก เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช
กรณีศึกษา : กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา
อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

A Study on Batik to Enhance the Local Identity of Nakhon Si Thammarat Province a Case Study:
Batik Samphaothong Group of Tai Samphao Sub-District,
Phra Phrom District, Nakhon Si Thammarat Province

สุพัตรา คงขำ*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เครือวัลย์ คงขำ

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาใหญ่

สุภะรัฐ ยอดระบำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

อรุณวรรณ ชูสังกิจ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: Supattra_kon@nstru.ac.th

Supattra Kongkhum*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Kruewan Kongkhum

office of the bailiff Khao Yai Subdistrict Administrative Organization

Suparat Yodrabum

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Arunwan Choosungkit

Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdetchaopraya Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผ้าบาติกเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีศึกษา : กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาใช้ในการสร้างลวดลายบนผืนผ้า 2) ลวดลายผ้าบาติกของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง และ 3) แนวทางพัฒนาลวดลายผ้าบาติกเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เก็บรวบรวมข้อมูลจากจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 27 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ในภาพรวมของจังหวัด เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และลักษณะตามธรรมชาติ 2) อัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ในแต่ละอำเภอ เช่น นกนางแอ่น เครื่องปั้นดินเผา

2. ลวดลายผ้าบาติกกลุ่มสำเภาทอง มี 3 ลักษณะ คือ 1) รูปแบบลวดลาย ได้แก่ (1) แนวดัดแปลงมาจากธรรมชาติ (2) ลายเรขาคณิต (3) ลายไทย ลายเครือเถา (4) ลายประเพณีภาพสัตว์ (5) สัญลักษณ์ของจังหวัด (6) เอกลักษณ์ของหน่วยงานตามที่ถูกคำต้องการ 2) สีเส้นของรูปแบบลวดลาย จะคำนึงถึงความเหมาะสมของลวดลาย ความต้องการของตลาด และความคุ้นเคยในการระบายสี 3) เทคนิครูปแบบการเขียนลวดลาย ได้แก่ (1) เทคนิคบาติกเส้นขาว (2) เทคนิคลวดลายเส้นสี

3. แนวทางพัฒนาลวดลายผ้าบาติกเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยภาครัฐควรส่งเสริมให้นำอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการออกแบบ ควรผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประยุกต์ลวดลายภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคนิคสมัยใหม่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย อบรมให้ความรู้เพิ่มเติม

คำสำคัญ: ผ้าบาติก; กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง; อัตลักษณ์ท้องถิ่น

Abstract

This research was a study on batik to enhance the local identity of Nakhon Si Thammarat province, a case study: batik Samphaothong Group of Tai Samphao Sub-District, Phra Phrom District, Nakhon Si Thammarat province. It was based on qualitative research methodology. The purposes of the research were to study 1) the local identity of Nakhon Si Thammarat province for designs on fabrics. 2) the batik pattern of Samphaothong Group and, 3) Guidelines for developing batik patterns to enhance local identity of Nakhon Si Thammarat. The data were collected from a target group of 27 people by purposive selection. The research instruments were interviews, participant and non-participant observation. The data were analyzed by using content analysis.

The results were as follows:

1. Local identity of Nakhon Si Thammarat 1) Identity of beliefs, e.g., the belief in local tradition, archaeological sites, folk art and culture and natural appearance 2) Local identity in each district in this province, e.g., potteries and swallows.

2. Batik fabric patterns of the Samphaothong Batik Group consist of 3 characteristics. They are 1) patterns were adapted from nature, geometric patterns, Thai and molding patterns, animal patterns, unique to the province pattern, and the patterns required by customers' organizations. 2) The colorful shade of pattern design is considered from the suitability of color to various patterns, market demand

and the familiarity with coloring. 3) technique of pattern writing for example techniques the batik white and colorful lines.

3. Guidelines for developing batik patterns to enhance local identity, the government should encourage local identity as a design guide. It should combine various patterns together and apply local wisdom patterns with modern techniques for developing a variety of products as well as providing training courses

Keyword: Batik Cloth; Batik Samphaothong; Local Identity

บทนำ

ผ้าบาติก (Batik) หรือผ้าบาเต๊ะ (Batek) หรือปาเต๊ะเป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มาจากภาษาชวาซึ่งหมายถึงงานศิลปะบนผ้าที่มีลวดลายเป็นจุดต่าง ๆ ผ้าบาติกมีวิธีการทำให้เกิดลวดลายโดยการใช้จันตัง (Canting หรือ Tjanting) จุ่มน้ำเทียน เขียนลวดลายอันละเอียดประณีตลงบนผืนผ้า ผ้าบาติกบางชิ้นอาจจะผ่านขั้นตอนการปิดเทียน ต้มสี ระบายสี และย้อมสีทับนับสิบครั้ง ส่วนผ้าบาติกอย่างง่ายอาจทำได้โดยการเขียนเทียนหรือพิมพ์เทียนแล้วจึงนำไปย้อมสีที่ต้องการ (Sunarya, 2016) ผ้าบาติกจึงมีลักษณะเป็นงานหัตถอุตสาหกรรมและงานศิลปะ ที่สามารถเขียนลวดลายและสีเส้นได้ตามความต้องการ เป็นงานที่ทำด้วยมือโดยมีแหล่งผลิตทั่วไปในหลายจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยและนิยมอย่างแพร่หลายในรูปแบบต่าง ๆ ผ้าบาติกในแต่ละผืนจะมีรายละเอียดลักษณะไม่เหมือนกันจึงมีความสวยงามที่แตกต่างกัน ซึ่งถือเป็นเสน่ห์ของผ้าติกและเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวใต้ที่สื่อถึงคุณค่าที่ยากต่อการลอกเลียนแบบ ทำให้ผู้สวมใส่มีความภาคภูมิใจว่าเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นเดียวในโลก

ผ้าบาติกในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะลวดลายที่โดดเด่นแตกต่างกันที่สามารถบ่งบอกถึงที่มา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นไปจนถึงเอกลักษณ์ของแหล่งผลิต หรือกระทั่งความรู้สึกนึกคิดของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ (Kaewareelap & Kritsanapan, 2018) จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่หลากหลายทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และมีแหล่งผลิตผ้าบาติกหลากหลายกลุ่ม โดยกลุ่มผ้าบาติกที่มีชื่อเสียง ได้แก่ “กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง” ตำบลท่ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการทำผ้าบาติกลวดลายที่โดดเด่น สีเส้นสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทองเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน จึงเกิดการรวมกลุ่มกันของบุคคลและเยาวชนที่ว่างงาน โดยมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหวัง คือ ช่วยกันสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชน และมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ผลิตงานที่มีคุณภาพออกสู่ตลาด สร้างแบรนด์อย่างพอเพียงภายใต้ชื่อ “บาติกสำเภาทอง” (Samphaothong Group, 2018) ปัจจุบันกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทองเติบโตอย่างต่อเนื่องจากจำนวนสมาชิก 10 คนเพิ่มจำนวนเป็น 26 คน มีการขยายกิจการอย่างต่อเนื่อง และได้รับความไว้วางใจจากลูกค้ามาโดยตลอด มีหน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดให้ความสนใจทำการจัดซื้อจัดจ้างเสื้อบาติกสำเร็จรูป เพื่อนำไปใช้ในวันสำคัญ ๆ เป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังได้รับความไว้วางใจจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ดำเนินการผลิตและจำหน่ายเสื้อบาติกลายพระบรมธาตุนคร สู่มรดกโลก เพื่อเป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์พระบรมธาตุนครขึ้นสู่มรดกโลกให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากนี้กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทองยังได้นำเอางานศิลปหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์และความเป็นตัวตนของคนเมืองนครมาร้อยเรียงเป็นศิลปะบนผืนผ้า โดยลวดลายที่เขียนจะนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นและอัตลักษณ์เด่น ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมาเขียนเป็นลวดลายบาติกที่บอกเล่าเรื่องราวให้ผู้บริโภคได้ตระหนักถึงคุณค่าและอัตลักษณ์ ที่สอดแทรกเรื่องราว

ความเชื่อ ความศรัทธา และการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ท้องถิ่นมิให้สูญหายไปจากชุมชน เช่น ลวดลายการละเล่นพื้นบ้าน การแสดงหนังตะลุง มโนราห์ ลวดลายเครื่องถมเมืองนคร พิซพรรณต่าง ๆ โดยจะถูกออกแบบจัดแต่งลงไว้บนผืนผ้าบาติกได้อย่างลงตัว คงความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมที่บอกเล่าถึงอัตลักษณ์ของเมืองนคร ถูกนำมาเผยแพร่ลงบนผืนผ้าบาติก เป็นการย้ำเตือนถึงเรื่องราวให้รู้ว่าบาติกที่คุณได้สวมใส่นั้นมีที่มาจากเมืองนคร นำมาซึ่งความภาคภูมิใจให้กับชุมชน และยังสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดนครศรีธรรมราช อีกทั้งยังเป็นลวดลายที่ไม่ซ้ำกับใครถือเป็นงานชิ้นเดียวในโลก

จากความสำคัญดังกล่าวจึงทำคณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาใช้ในงานสร้างลวดลายบนผืนผ้า และลักษณะลวดลายผ้าบาติกสำเภาทอง ตลอดจนหาแนวทางพัฒนา ลวดลายผ้าบาติก เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกให้มีศักยภาพสูงขึ้นเป็นที่นิยมของผู้บริโภค อันจะส่งผลให้กลุ่มผู้ผลิตในชุมชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนยังเป็นการช่วยอนุรักษ์สืบสานอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาใช้ในงานสร้างลวดลายบนผืนผ้า
2. เพื่อศึกษาลวดลายผ้าบาติกของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาลวดลายผ้าบาติกเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย (Target Groups) ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 27 คน ประกอบด้วย 1) สมาชิกกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง จำนวน 9 คน 2) คณะกรรมการกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง จำนวน 2 คน 3) ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน 4) ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำผ้าบาติกเป็นอย่างดี จำนวน 2 คน 5) ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน 6) ตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน 7) ผู้ประกอบการกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง จำนวน 1 คน 8) พ่อค้าคนกลางที่มารับผ้าบาติกไปจำหน่าย จำนวน 1 คน 9) ผู้บริโภคที่มาซื้อผ้าบาติกที่กลุ่มสำเภาทอง จำนวน 5 คน และ 10) ตัวแทนวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 1 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. การตรวจสอบข้อมูล ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ 1) ด้านข้อมูล (Data Triangulation) 2) ด้านผู้วิจัย (Investigation Triangulation) และ 3) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Investigation Triangulation)
5. การวิเคราะห์ข้อมูล จะนำผลการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม มาเรียบเรียงแล้ววิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาใช้ในงานสร้างลวดลายบนผืนผ้า พบว่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช มี 2 ลักษณะ คือ 1) อัตลักษณ์ในภาพรวมของจังหวัด ได้แก่ ความเชื่อ

เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ การสวดด้าน การให้ทานไฟ การลากพระ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน พระบรมธาตุเจดีย์ องค์จตุคามรามเทพ หลวงปู่ทวด การละเล่นพื้นบ้าน หนังตะลุง มโนราห์ สิบสองเมื่อนักฆตกร ฝ้ายกเมืองนคร ศิลปะเครื่องถม หวานะโม กีฬาวัวชน ช้างคู่บารมีพลายจำเริญ และลักษณะความ อุดมสมบูรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ป่าชายเลน โขดหิน เกาะแก่ง หาดทราย ทะเล พืชพรรณ ดอกไม้ประจำถิ่น สายพันธุ์ของสัตว์น้ำ อุปกรณ์ประมง อาชีพ เป็นต้น 2) อัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ในแต่ละอำเภอ เช่น ปลาหมึกเกาะ ของอำเภอพิปูน คลื่นแม่น้ำปากพนัง น้ำตกพรหมโลก ไก่ชน นครหงษ์จุก นกนางแอ่น เครื่องปั้นดินเผา การแข่งขันเรือ ผลไม้หรืออาหารของดีเมืองนคร เป็นต้น ซึ่งในการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในงานออกแบบลวดลายบนผืนผ้า นั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น ความยาก-ง่าย ในการนำมาออกแบบและผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ ความ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ การผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อ ความโดดเด่นและสวยงาม

ภาพที่ 1 ภาพอัตลักษณ์ท้องถิ่น 1.วัดพระมหาธาตุวราวิหาร 2.จตุคามรามเทพ 3.ช้างคู่บารมีพลายจำเริญ 4.แม่น้ำปากพนัง

2. ลวดลายผ้าบาติกกลุ่มสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ้าบาติกถือเป็น ส่วนหนึ่งในสาขางานฝีมือและหัตถกรรม และแพชั่น จึงมีการออกแบบลวดลายที่แตกต่างกัน ซึ่งผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก สำเภาทองจะมีลักษณะเด่น ดังนี้ คือ 1) ลวดลายสวยงาม 2) สีสดใส สีไม่ตก หรือลอก 3) ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ 4) การตัดเย็บประณีต 5) ลวดลายสามารถสั่งได้ตามความต้องการของลูกค้า 6) มีการตรวจสอบก่อนการส่งมอบสินค้า ทุกครั้ง โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ลักษณะรูปแบบของลวดลาย พบว่า ลักษณะรูปแบบลวดลายผ้าบาติกของกลุ่มสำเภาทอง นิยมเขียน รูปแบบลวดลาย 6 รูปแบบ คือ 1) แนวดัดแปลงมาจากธรรมชาติ คือ เป็นสิ่งที่เกิดอยู่แล้วตามธรรมชาติ ได้แก่ บรรดา พืชและสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่มีมานานแล้ว โดยรูปแบบธรรมชาติที่นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ ทางธรรมชาติ ได้แก่ ลวดลายจากทะเล เช่น ลวดลายปลา ปะการัง ท้องทะเล กระแสน้ำ หาดทราย หอย ลวดลาย ลักษณะดอกไม้ต่าง ๆ เช่น ดอกชบา ดอกกล้วยไม้ ดอกราชพฤกษ์ ดอกอินทนิล ดอกกุหลาบ ดอกโบตั๋น ดอกทิวลิป ดอกสิรินธร ดอกปีป กลุ่มเมฆ หรือฝนตก และ 2) ลายเรขาคณิต เป็นลักษณะของลวดลายที่นำลักษณะของเส้น คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด ตลอดจนรูปทรงเรขาคณิต ส่วนมากนิยมนำมาจัดองค์ประกอบให้เข้ากัน หรือเคลื่อนไหว อย่างมีจังหวะ การเส้นไหลของเส้น ตลอดจนการจัดเส้นให้มีความต่อเนื่องกัน การจัดรูปทรงให้บังกัน ซ้อนกัน คาบเกี่ยวกัน 3) ลายไทยและลายเครือเถา เป็นลักษณะลวดลายตามลักษณะของศิลปะประจำชาติ เช่น ลายกนก ลายเครือเถา ลาย ดอกพุดตาน 4) ลายประเพณีภาพสัตว์ โดยทั่วไปนิยมภาพนกมากกว่าภาพอื่น ๆ เนื่องจากภาพนกรูปร่างสวยงาม และมีสีสันดึงดูดความสนใจมากกว่าภาพสัตว์ชนิดอื่น เช่น ลายนกยูง นกแก้ว หรือช้าง เป็นต้น 5) สัญลักษณ์ของ จังหวัด โดยนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นและอัตลักษณ์เด่น ๆ ของจังหวัด นครศรีธรรมราช เช่น การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน หนังตะลุง มโนราห์ องค์จตุคามรามเทพ ลายหวนะโม และสิ่งที่ ขาดไปเสียไม่ได้เลยถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง คือ วัดพระมหาธาตุวราวิหาร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 6) เอกลักษณ์ของหน่วยงานตามที่ลูกค้าต้องการ

ภาพที่ 2 ลักษณะรูปแบบของลวดลาย

2.2 ลักษณะสีสันทันของรูปแบบลวดลาย พบว่า กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทองจะเลือกโทนสีโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของลวดลาย ความต้องการของตลาด และความคุ้นเคยในการระบายสี โดยมีการเลือกตามลักษณะวรรณะของสี ทั้งนี้สีสันทันของรูปแบบลวดลายส่วนใหญ่แล้วนิยมสีชมพู สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วง ตามลำดับ นอกจากนี้ยังผลิตโทนสีตามการสั่งซื้อของลูกค้า ส่วนพื้นสีของเสื้อผ้า สีสันทันของสีพื้นมี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะสีพื้นแบบไล่สีตามน้ำหนัก สีต่างกันเพียงสีเดียวหรือสองสี เช่น สีฟ้ากับสีขาว 2) ลักษณะสีพื้นแบบระบายเรียบสีเดียว เช่น สีชมพู ส่วนสีอื่น ๆ นิยมสีสด ๆ (วรรณะร้อน) แต่มักจะนิยมใช้กับกลุ่มทั่ว ๆ ไปที่สวมใส่สำหรับประเภทสีอ่อนในการระบายสีพื้นเสื้อผ้า และการไล่สีอ่อน-เข้ม กลมกลืน เช่น สีฟ้า-ขาว สีเหลือง-ส้ม ตามลำดับ ในส่วนของตัวลายของผ้าบาติก สีสันทันที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นสีตัดกันกับสีพื้นของผ้า สีกลมกลืนกับตัวพื้นของผ้า แต่ส่วนใหญ่มักจะใช้สีสันทันในตัวพื้น และตัวลายของผ้าบาติกจะใช้สีวรรณะเย็นและวรรณะร้อน

ภาพที่ 3 ลักษณะสีสันทันผ้าบาติก

2.3 เทคนิครูปแบบการเขียนลวดลาย พบว่า ลักษณะเทคนิครูปแบบการเขียนลวดลายของผ้าบาติกของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง มี 2 รูปแบบ คือ 1) เขียนรูปแบบลวดลายโดยใช้เทคนิคบาติกเส้นขาว หรือบาติกชั้นเดียว 2) เทคนิคการเขียนรูปแบบลวดลายเส้นสี ใช้การเขียนแบบระบายเป็นเส้นขาว จะทำให้ลวดลายสะอาด สะดวกในการผลิตและการเขียนกระบวนการไม่ยุ่งยาก ประกอบกับลูกค้านิยม ราคาขายไม่สูงมาก จึงนิยมเขียนรูปแบบลวดลายของผ้าเสื้อบาติกเป็นเทคนิคเส้นขาวเป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ 4 เทคนิคบาติกเส้นขาว

ภาพที่ 5 เทคนิควาดลายเส้นสี

3. แนวทางพัฒนาลวดลายผ้าบาติก เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

3.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นที่มีคุณค่าและความงาม มาเป็นแนวทางในการออกแบบลวดลายผ้าบาติก

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายที่มีความแปลกใหม่และมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และควรพัฒนาผ้าบาติกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวัตถุดิบ ด้านการพัฒนาเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติ และด้านการสร้างสรรค์สีและลายให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและเข้ากับสมัยนิยมมากขึ้น เพื่อมุ่งเน้นการขยายตลาดสู่สากล เช่น ลายวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ควรจะเน้นโทนสีที่ทำให้ลวดลายเกิดความโดดเด่น ลายหัวนะโม ลายเครื่องถม จะเน้นโทนสีเทา เพื่อให้เข้ากับลวดลาย เป็นต้น

3.3 ควรนำสัญลักษณ์ประจำจังหวัดหรือความโดดเด่นในเชิงพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมาเป็นอัตลักษณ์ในการออกแบบลวดลายผ้า ได้แก่ ลายความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ลายการลากพระ การแห่หมรับเดือนสิบ ลายพระบรมธาตุเจดีย์ ลายหัวนะโม ลายช้างคู่บารมีหลายจำเริญ ลายหนังตะลุง มโนราห์ ลายปลาหมูแกะพิปูน ลายไก่ชน ลายนกกรงหัวจุก ลายนกนางแอ่นปากพ่อง ลายแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น หมู่บ้านคีรีวง น้ำตกพรหมโลก แม่น้ำปากพ่อง หรือลายสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น ลายนาข้าว ลายดอกไม้ประจำถิ่น ลายอุปกรณ์ประมง หรืออาชีพต่าง ๆ ในชุมชน และลายจากพืชพรรณ ทิวทัศน์ ปะการัง ทะเล ผลไม้หรืออาหารของดีเมืองนคร เป็นต้น

3.4 ควรประยุกต์ลวดลายภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคนิคสมัยใหม่ในการออกแบบลวดลายผ้า

3.5 ควรมีการผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความโดดเด่นและสวยงาม

3.6 ควรพัฒนาให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มโดยการเข้ารับการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมในด้านวัสดุ อุปกรณ์ การเขียนลวดลาย

3.7 ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายรูปแบบให้ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ กระเป๋า รองเท้า สายนาฬิกา ผ้าเช็ดหน้า ภาพประดับฝาผนัง ผ้าคลุมผมสตรี ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะและผ้าม่าน หรือของที่ระลึก เป็นต้น

อภิปรายผล

1. อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาใช้ในงานสร้างลวดลายบนผืนผ้า พบว่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช มี 2 ลักษณะ คือ 1) อัตลักษณ์ในภาพรวมของจังหวัด ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ โบราณสถาน พระบรมธาตุเจดีย์ องค์จตุคามรามเทพ การละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง มโนราห์ กีฬาวัวชน และลักษณะความอุดมสมบูรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ป่าชายเลน ทะเล พืชพรรณ ดอกไม้ประจำถิ่น สายพันธุ์ของสัตว์น้ำ อุปกรณ์ประมง อาชีพ 2) อัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ในแต่ละอำเภอ เช่น ปลาหมูแกะ แม่น้ำนกนางแอ่น เครื่องปั้นดินเผา การแข่งขันเรือ ผลไม้หรืออาหารของดีเมืองนคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Viengsima & Soodsang (2020) ที่พบว่า ภาพรวมลวดลายบนผ้าชิ้นของกลุ่มชนชาติพันธุ์ไทพวนและไทยวนจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้งสองกลุ่มมีอัตลักษณ์ของตนเองอย่างชัดเจนแต่ในบางลวดลายอาจมีความคล้ายคลึงกัน เช่น ลายนกคุ้ม (ไทยพวน) หรือลายนกอุ้ม (ไทยวน) ลายสร้อยสา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonpat & Kaewnet (2019) ที่พบว่า ลายผ้าทอที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อให้อัตลักษณ์ของเชียงใหม่ ได้แก่ ลายขอพันเสา โดยเลือกจากลายพื้นฐานเดิม 5 ลาย (ลายขอพันเสา ลายเสื่อย้อย ลายกาแล ลายดอกมะลิและลายไขปลา) เนื่องด้วยเป็นลายที่มีลักษณะเด่น มีความงามและสื่อถึงความเป็นอัตลักษณ์ของเชียงใหม่ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hunpayon (2016) ที่พบว่า อัตลักษณ์สมัยนิยมของจังหวัดมหาสารคาม ด้านที่โดดเด่นที่สุดคือ ด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ด้านสถาปัตยกรรม และด้านภูมิศาสตร์และทรัพยากร ส่วนสิ่งที่กำลังได้รับความนิยมของจังหวัดมหาสารคาม คือ พระธาตุนาดูน ห้างเสริมไทยและตะวันแดง

2. ลวดลายผ้าบาติกกลุ่มสำเภาทอง ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) รูปแบบของลวดลาย นิยมเขียน 6 รูปแบบ คือ (1) แนวดัดแปลงมาจากธรรมชาติ (2) ลายเรขาคณิต (3) ลายไทย ลายเครือเถา (4) ลายประเภทภาพสัตว์ (5) สัญลักษณ์ของจังหวัด (6) เอกลักษณ์ของหน่วยงานตามที่ถูกค้าต้องการ 2) สีเส้นของรูปแบบลวดลาย จะเลือกโทนสีโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของลวดลาย ความต้องการของตลาด และความคุ้นเคยในการระบายสี โดยมีการเลือกตามลักษณะวรรณะของสีทั้งสีวรรณะร้อนและวรรณะเย็น และ 3) เทคนิครูปแบบการเขียนลวดลาย มี 2 รูปแบบ คือ (1) ใช้เทคนิคบาติกเส้นขาว (2) ลวดลายเส้นสี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonyalae & Umasin (2019) ที่พบว่าในการออกแบบลวดลายผ้าผู้ออกแบบจะเลือกใช้รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ มาเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ เช่น รูปทรงของธรรมชาติเป็นสิ่งคล้อย ได้แก่ พืช ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ต้นทรงสูง เตี้ย เลื้อย ใบเหลี่ยม ใบกลม ใบแฉก ใบผอย เป็นต้น ลวดลายผ้าที่สตรีมุสลิมนิยมนำมาออกแบบและตัดเย็บเครื่องแต่งกาย คือ ผ้าลายธรรมชาติ เป็นผ้าที่นำออกแบบได้รับแรงบันดาลใจมาจากสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น พืช คน สัตว์ สิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pantung (2019) ที่พบว่า การออกแบบลวดลายผ้าทอได้แรงบันดาลใจมาจากการนำทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการออกแบบลวดลาย ได้แก่ เห็ดโคนที่ขึ้นเองตามธรรมชาติและตามฤดูกาล ต้นสักใหญ่อายุ 700 ปี และฝูงค้างคาวที่ออกหากินในเวลาพลบค่ำและอาศัยอยู่ในถ้ำเจ้าราม ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ

3. แนวทางพัฒนาลวดลายผ้าบาติก เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ควรส่งเสริมให้น้ำอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นที่มีคุณค่าและความงามมาเป็นแนวทางในการออกแบบลวดลาย ควรผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้โดดเด่นและสวยงาม การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองนครมาเป็นเอกลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ของจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายรูปแบบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonyalae & Umasin (2019) ที่ได้พัฒนาลวดลายผ้า 3 ลาย ได้แก่ ลาย Watercolor Florals เป็นลวดลายภาพกราฟฟิคสีสดใส ได้แรงบันดาลใจจากดอกไม้ขนาดใหญ่ในธรรมชาติ โทนสีประกอบด้วย สีพื้นฐาน คือ สีเทา สีแพชั่น คือ สีเหลือง ลาย Heirloom Modern ลวดลายดอกไม้ในฤดูร้อน โทนสีประกอบด้วย สีพื้นฐาน คือ สีเทา สีแพชั่น คือ สีชมพู เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pantung (2019) ที่พบว่าลวดลายที่ออกแบบจากทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนจะมีความแปลกใหม่และสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และควรนำไปแปรรูปเป็นสินค้าอื่น ๆ เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ทำของที่ระลึก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewareelap & Kritsanapan (2018) ที่พบว่ากระบวนการสร้างสรรค์คอลเลคชั่นผ้าบาติกออกแบบจากประสบการณ์ และเทคนิคที่แต่ละกลุ่มมีความคุ้นเคยผสมผสานกับแนวคิดและแรงบันดาลใจ โดยกำหนดให้ถ่ายทอดแนวคิดจากมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภาคใต้ คือ 1) กลุ่มบ้านรัก ถ่ายทอดเรื่องราวของหินสีและลูกปัดโบราณ เน้นลวดลายของหินสีและลูกปัด ส้ม ฟ้า บนพื้นขาว และดำ

2) กลุ่มลายเส้น ถ่ายทอดเรื่องราวของท้องทะเล เน้นความทันสมัย สีสดใส โทนฟ้า เขียวทะเลและขาว 3) กลุ่มยี่งบาติก ถ่ายทอดเรื่องราวของพฤกษาพรรณไม้ในภาคใต้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Esamah & Chaiyasart (2018) ที่พบว่า ชุมชนต้องการให้นำสิ่งที่บ่งชี้ของจังหวัดมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายผ้าบาติกใหม่ โดยจังหวัดยะลา ได้แก่ ต้นศรียะลา เขื่อนบางลาง และยะลอ (แห) จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ย่านดาโอ๊ะ เรือกอและ และมีสยิตวาตีอัลฮูเซ็น จังหวัดปัตตานี ได้แก่ หาดแหแห เมืองโบราณยะรัง และกรงนกเขาปัตตานี และควรมีการพัฒนาารูปแบบลวดลายที่หลากหลาย มีองค์ประกอบศิลป์ในการจัดวางรูปแบบ ลวดลาย สีเส้นและพื้นที่ว่าง จะเป็นการเพิ่มคุณค่าความแปลกใหม่ เป็นที่น่าสนใจ และมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์บนพื้นผ้าบาติกของชุมชน ส่งผลให้เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างลวดลายผ้าบาติก และกำหนดให้บุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ สวมใส่ผ้าบาติกในวันสำคัญ ๆ
2. กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทองยังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแผนและนโยบายในการจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการเขียนลวดลายผ้าบาติก และควรมีสถาบันบาติก (การพัฒนา) ในท้องถิ่นเพื่อดูแลส่งเสริมอาชีพการทำผ้าบาติกให้คงอยู่ตลอดไป
3. กลุ่มผ้าบาติกสำเภาทองยังขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ และประสบปัญหาด้านราคาของผ้าบาติกที่ราคายังถูกอยู่ ดังนั้นควรมีหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการทำผ้าบาติก และควบคุมดูแลในส่วนองราคาให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
4. กลุ่มผ้าบาติกสำเภายังไม่ได้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการทำผ้าบาติกมากนัก จึงควรส่งเสริมการสร้างจุดเด่นของผ้าบาติก โดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าบาติก
5. ช่างเขียนผ้าบาติกของกลุ่มสำเภาทองยังขาดฝีมือในการออกแบบลวดลาย ดังนั้นจึงควรเพิ่มศักยภาพในการออกแบบรูปแบบลวดลายผ้าบาติกให้ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนเพิ่มทักษะฝีมืองานบาติก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากระบวนการผลิตผ้าบาติกของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาลวดลายผ้าบาติกของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ควรศึกษาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มผ้าบาติกสำเภาทอง ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

References

- Boonpat, O., & Kaewnet, P. (2019). Chiang Sean's textile identity creation of Chiang Rai Province toward value added on tourism products. *Dusit Thani College journal*, 13(2), 118. (in Thai)
- Esamah, A., & Chaiyasart, S. (2018). The improvement of Batik Motifs designs in Three Southernmost Province of Thailand. In *The report includes articles, academic*

articles and creative work. *Proceedings of the First National Conference on Fine and Applied Art : Arts & Society and Contemporary Culture*, (p. 174). Bangkok : n.p.
(in Thai)

Hunpayon, P. (2016). The silk's graphic design series of Mahasarakham Province in popular culture identity. (Master of Science Thesis). Mahasarakham University. (in Thai)

Kaewareelap, S., and Kritsanapan, P. (2018). The creative process of Batik's collection. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(3), 3245- 3260. (in Thai)

Pantung, P. (2019). Participatory development of textile products of Ban Phu Thong Community, Sukhothai Province. *Area Based Development Research Journal*, 11(4), 331-345. (in Thai)

Samphaothong Group. (2018). *Batik Samphaothong Group*. (Brochure). Nakhon Si Thammarat: Samphaothong Group. (in Thai)

Tonyalae, T., & Umasin, N. (2019). Developing costumes for Islamic women according to the trend of fashion design in 2014. *Art and Architecture Journal Naresuan University*, 10(2), 114-126. (in Thai)

Viengsima, M., & Soodsang, M. (2020). Fabric patterned design based on Tai Phuan and Tai Yuan Jok weaving art and wisdom in line with creative economy. *Journal of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University*, 12(1), 128. (in Thai)

Sunarya, Y.Y. (2016). *Identity of Indonesian Textile Craft: Classic to Modern Batik*. (Research report). Faculty of Visual Art and Design Bandung Institute of Technology. INDONESIA.

ผู้เขียน

ดร.สุพัตรา คงขำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ที่อยู่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: Supattra_kon@nstru.ac.th

นางสาวเครือวัลย์ คงขำ

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาใหญ่
ที่อยู่ 39 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาใหญ่ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 81110
E-mail: peepoo2554@hotmail.com

ดร.สุภะรัฐ ยอดระบำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ที่อยู่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจี้ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: kwan.2492@gmail.com

ผศ.อรุณวรรณ ชูสังกิจ

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ที่อยู่ 1061 ซอยอิสรภาพ 15 แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
E-mail: Arunwan145@gmail.com

